

MENEER JULES OF HET EINDE VAN ALLES

Herman van de Wijdeven

Françoise Beck (ill.)

Querido

(door Ine Muys)

OVER DE MAKERS

Herman van de Wijdeven (1961) is theateracteur en schrijver. Hij acteerde bij verschillende gezelschappen in Nederland en Vlaanderen. De laatste tijd schrijft hij steeds vaker toneelteksten. In 2013 verscheen zijn eerste boek, *Zoals het gebeurd is*. Hiervoor ontving hij zowel de Boekenwelp als de Lavki-prijs voor het Jeugdboek.

(Bronnen: https://www.leesplein.nl/KB_plein.php?hm=3&sm=1&id=9612 en <http://www.wpg.be/auteur/herman-van-de-wijdeven/>)

Françoise Beck (1984) is illustrator. Ze werkte als huisvormgever voor Bronks jeugdtheater in Brussel. Tegenwoordig illustreert ze prentenboeken en werkt ze aan interieurprojecten voor onder meer kinderdagverblijven. Daarnaast geeft ze illustratiewerkshops voor kinderen en volwassenen.

(Bronnen: <http://www.francoisebeck.be> en <https://kunstinhuis.be/kunstenaar/21854>)

1. VERHAAL

Titel en cover

- Spreekt de omslagillustratie je aan? Wat heeft de illustrator getekend?
- Hadden de juryleden bepaalde verwachtingen bij de illustratie?
- Past de illustratie bij het verhaal? Waarom (niet)? Is het de juryleden opgevallen dat de coverillustratie sterk verschilt van de illustraties binnenin het boek? Wat vond je van die keuze?
- Wat vind je van de titel?
- Waarom denk je dat de schrijver voor een ondertitel ('of het einde van alles') heeft gekozen?
- Welke titel zou jij aan het boek geven?

Personages en structuur

Jonathan heeft één nacht om 'het einde van alles' een halt toe te roepen. Hij confronteert de stadsbewoners met hun grootste wensen en verlangens. Want hoe meer mensen Jonathan aan het dromen krijgt, hoe groter de kans op een nieuwe dag.

In ieder hoofdstuk ontmoet Jonathan mensen met heel verschillende wensen. Hebben de juryleden gemerkt dat alle hoofdstukken vernoemd zijn naar een personage? Zijn alle personages even belangrijk voor het verhaal?

- Meneer Jules is het *titel*personage, maar is hij ook het *hoofd*personage? Wat weten de juryleden eigenlijk over Jules? (mysterieuze man)

- Het verhaal wordt vanuit Jonathans standpunt verteld. Wat voor iemand is Jonathan? (nieuwsgierig, dapper, volhouder, vriendelijk)
- Wat vinden de juryleden van weerman Storm? Hebben de juryleden moeten lachen om zijn naam? Zou je dit personage kunnen weglaten? Waarom (niet)?
- Zwart is de portier van het hoogste gebouw in de stad. Volgens Jonathan ziet hij eruit als een kalkoen (p. 42). Hadden de juryleden verwacht dat Zwart zijn grootste liefdeswens van de daken zou schreeuwen?
- Martin is de vader van Jonathan. Hij is een succesvolle zakenman. Vervult dit personage een belangrijke rol? (wijst Jonathan de weg naar het dak van zijn kantoorgebouw, belichaamt de stedelijke drukte, p.9)

Weten de juryleden nog welke wensen bij welke personages horen?

- Verzamel de antwoorden en maak er een woordwolk van. Gebruik hiervoor een groot vel papier of typ (bij voorkeur kernachtige) woorden in een online 'woordwolkmaker': <http://www.woordwolk.nl> (zie ook bijlage 1).
- Wat vonden ze de opvallendste of gekste wens?
 - o Storm, weerman - droomt ervan tornadojager in Amerika te worden (p.5, p.135)
 - o Sophie, Jonathans moeder - droomt ervan beroemde zangeres te worden (p.9)
 - o Jules, eigenaar van de droommachine - droom = ? (p.19, p.145)
 - o Jonathan, hoofdpersonage - droomt ervan een liefdesbrief naar Safia te sturen (p.37)
 - o Zwart, portier van het hoogste gebouw - droomt ervan oude geliefde Rosa achterna te reizen (p.57)
 - o Nathalie, collega van Jonathans vader - droom = ? (p.77)
 - o Daisy, oud vrouwtje - droomt ervan alle blaadjes van de eik te tellen (p.85)
 - o Malik, jongeman - droomt ervan treinbestuurder te worden (p.85, p.97)
 - o Iet, vrouw in rolstoel - droomt ervan de langste brief ooit te ontvangen (p.103, p.110)
 - o Antoon, oude man - droomt ervan zijn vrouw opnieuw ten huwelijk te vragen (p. 103, p.116)
 - o Brik, agent - droomt ervan zoveel mogelijk voldoening uit zijn werk te halen (p.121)
 - o Jakob, oude broer - droomt ervan ruzie met tweelingbroer bij te leggen (p.125)
 - o Martin, Jonathans vader - droomt ervan meer tijd met vrouw en zoon door te brengen (p.155)
 - o Safia, vriendinnetje van Jonathan - droom = ? (p.163)

Taal en stijl

Herman van de Wijdeven roept een bijzondere sfeer op. Hij heeft veel aandacht voor de duisternis in de stad en de emoties van de personages.

- Hoe zouden de juryleden het taalgebruik omschrijven? (mysterieus, romantisch, grappig,...)
- Noteerden ze enkele opmerkelijke zinnen in hun schriftje?

Druk onderstaande citaten af en verdeel ze onder de juryleden of hang ze uit.

- Begrijpen ze de beeldspraak? Kunnen ze de beeldspraak met een personage en/of gebeurtenis verbinden?
- Jonathan denkt ook over beeldspraak na: "Jonathan zag het voor zich. Letterlijk. Al bedoelde de vrouw het waarschijnlijk anders." (p.95).
- Welke citaten vinden ze het mooist, en waarom?

Duisternis en de stad

"De stad leek een grote donkere plas waar de sterrenhemel in weerkaatste." (p.54)

"De maan was een bleke pannenkoek. Ze scheen nog amper, ook al leek zo dichtbij." (p.60)

"De nacht was een zwarte muur." (p.85)

"Het donker was als warm water. Het zat meteen overal. In zijn oren in zijn neus. Onder zijn kleren." (p.85)

"De nacht vrat de stad langzaam op." (p.89)

Zwart

"Net of ik een hele onweersbui had ingeslikt." (p.63)

"Zijn stem was een windje, een zuchtje slechts." (p.64)

Jonathan

"In zijn hoofd was het een dolle kermis. Zijn gedachten stuiterden in het rond. Hij probeerde ze te grijpen, om ze te zeggen tegen Zwart. Ze glibberden als natte vissen." (p.73)

"De getallen buitelden rond in zijn kop. Als was in een wasmachine." (p.78)

Nathalie

“Ze liet zich met haar rug tegen de muur vallen en ademde lang uit. Ze kromp als een lekke strandbal.” (p.82)

Daisy

“Als ik gaapte ritselde het vanbinnen. Ik kon over niets anders praten. Als ik mijn mond opendeed vlogen er blaadjes uit.” (p.95)

“Alles slijt als je oud wordt. Je dromen ook. Ze worden dun. Net als je sokken. Er vallen gaten in. En dan doe je ze op een dag maar weg.” (p.96)

Mensenmassa

“Hij haakte zijn ogen vast aan de achteruitgang en liet niet los. Het was als zwemmen tegen de stroom. Hij deed zijn armen omhoog om niet kopje-onder te gaan.” (p.52)

“In de grauwe schemer leken al die lijven samen één groot ding. Een beest met heel veel koppen. Een traag dansend monster dat af en toe een slome klauw uitsloeg.” (p.103)

Illustraties

Kopieer enkele van Françoise Becks illustraties. Vraag aan de juryleden om te benoemen wat ze zien.

- De illustrator tekent soms letterlijk wat er staat: Jonathans vader met de stad in handen (p.46), de duisternis die de stad opvreet (p.90), Daisy tussen de blaadjes (p.94). Zijn zulke tekeningen een meerwaarde voor het verhaal? Maken ze de tekst duidelijker?
- Welke technieken heeft de illustrator volgens de juryleden gebruikt? (zwart-wit, grijstinten, fijne pentekeningen, grovere penseelstreken, houtskool, gestileerd, karikaturaal)
- Vergelijk de tekeningen eventueel met die van Quentin Blake (zie bijlage 2). De juryleden kennen deze illustrator misschien van zijn tekeningen in de kinderboeken van Roald Dahl. Let op de overeenkomsten in techniek. Beide illustratoren gebruiken bijvoorbeeld zwarte, losse lijnen en puntjes voor de ogen.
- Vinden de juryleden de tekeningen bij het verhaal passen?
- Hebben ze een lievelingsillustratie?

Einde

- Eindigt het boek daadwerkelijk met het ‘einde van alles’? (volgende dag breekt aan, Jonathan post zijn liefdesbrief, vader maakt opnieuw tijd voor gezin)
- Het boek kent een goede afloop, maar sommige vragen blijven onbeantwoord. Wie is meneer Jules nu eigenlijk? En hoe werkt zijn machine precies?
- Hadden de juryleden een andere afloop verwacht? Vinden ze het einde geloofwaardig?

2. VERWERKING

Dromen

Materiaal

- grote vellen papier of stukken karton
- stiften/kleurpotloden
- kranten/tijdschriften/foto's
- lijm en scharen
- eventueel rietjes/yoghurtpotjes/touwtjes/stof/parels

De droommachine van meneer Jules is een ingewikkelde constructie (illustratie: p.30).

- Hoe ziet de droommachine van de juryleden eruit? Laat ze zelf een droommachine tekenen of knutselen.
- Hoe werkt hun machine? Heeft ze een naam? Welke droom brengt de machine in vervulling?

Spijt

De stadsbewoners hebben spijt omdat ze hun dromen niet hebben waargemaakt. In alle drukte zijn ze vergeten wat echt belangrijk is.

- Sommige inwoners zijn kwaad op de wereld. Ze snauwen en mopperen, maar eigenlijk zijn ze boos op zichzelf. Begrijpen de juryleden deze reactie?
- "Als morgen gewoon morgen was. Een nieuwe dag, als altijd. Niet het einde van alles. Wat zou u doen?" (p.72) Wat antwoorden de juryleden op Jonathans vraag?
 - o Gaan ze gewoon verder met hun leventje, of ondernemen ze net iets spectaculair?
 - o Verzamel de antwoorden in een woordwolk. Vergelijk die eventueel met de woordwolk van de personages.
- Wat zouden de juryleden doen als ze wisten dat ze nog maar één nacht te leven hadden? Zouden ze zoals Jonathan een oplossing zoeken? Of genieten ze liever van de tijd die hen nog rest?
- Heeft spijt ook een geluid volgens de juryleden? (p.61)

Sterke kinderen

Herman van de Wijdeven drukt zijn hoop en geloof in het kind uit. Jonathan verlangt dat volwassenen hem als een gelijke behandelen (p.58, p.82, p.151). Hij beseft dat de toekomst in zijn handen ligt (p.80) en is vastbesloten de stad te redden (p.89).

- Hebben de juryleden ook weleens het gevoel dat volwassenen hen niet serieus nemen? En omgekeerd, lachen ze zelf soms met volwassenen?
- Is het belangrijk dat jongeren meebouwen aan de toekomst? Moeten ze opdraaien voor de problemen die volwassenen veroorzaakt hebben?
- Jonathan probeert de stadsbewoners aan te spreken. Veel mensen negeren hem of reageren negatief (106-108). Sommigen geven Jonathan een kans (107-108). Hoe proberen de juryleden andere mensen van hun verhalen of ideeën te overtuigen? Zijn ze net zo'n doorzetter als Jonathan?
 - o Spelen ze in op de gevoelens van hun toehoorder of maken ze eerder gebruik van 'bewijsmateriaal'?
 - o Breng ook het belang van spreekstijl (rustig, snel, luid) en lichaamstaal (doordringende/terneergeslagen blik, handgebaren) ter sprake.
- Laat de juryleden vervolgens zelf een toespraakje houden.
 - o Bedenk op voorhand enkele scenario's (bouw van een nieuwe parkeergarage/bibliotheek/zwembad, meer vakantie, verplichte veggiedag...)
 - o Verdeel de juryleden onder in voorstanders en tegenstanders. De voorstanders proberen het scenario met argumenten te onderbouwen. De tegenstanders trekken de argumenten van de voorstanders in twijfel, en verzinnen eventueel een alternatief.

Waardering

Wat vonden de juryleden van dit boek? Vraag naar meningen over de verhaalopbouw (begin, midden, einde) en de personages, de schrijfstijl, de thema's, de illustraties en de vormgeving (cover, lettertype). Zijn de juryleden het eens met elkaar? En met de recensenten? Zouden ze dit boek aanbevelen? Waarom (niet)?

- "Met *Meneer Jules of het einde van alles* bevestigt van de Wijdeven zijn stilistische en verhalende kracht: het ziet ernaar uit dat de Vlaamse jeugdliteratuur een boeiende stem rijker is. Ik kijk uit naar meer werk van hem. Maar eerst: lees dit, lees dit!" (Bron: http://mappalibri.be/?navigatieid=61&via_navigatieid=17&recensieid=6538)
- "Héél soms kom je een boek tegen waarvan je hoopt dat het verhaal nooit zal eindigen. Dit is zo'n boek – wat een prácht van een verhaal. Elke bladzijde is een genot om te lezen; niet alleen door het mooie verhaal, maar vooral ook door de prachtige zinnen, die op beeldende, bijna poëtische wijze zoveel meer vertellen dan wat er staat." (Bron: <http://leesbevorderingindeklas.nl/book-review/meneer-jules-einde-alles/>)
- "Een juweel van een filosofisch verhaal over het koesteren van dromen en het verwezenlijken ervan. Van de Wijdeven werkt het thema heel mooi uit in een spannend verhaal, en kiest ook fraaie beelden." (Bron: <http://zoeken.bibliotheek.be/detail/Herman-van-de-Wijdeven/Meneer-Jules-of-Het-einde-van-alles/Boek/?itemid=library/marc/vlacc19644327>)
- "Het boek bevat ook sterke passages waarin de auteur via de taal van het lichaam emoties bijna tastbaar maakt: *Hij slofte de kamer uit en hees zich de trap op. Zijn voeten waren loodzware keien. Hij ging zitten op de bovenste tree. Hij deed zijn armen rond zijn knieën, trok ze tegen zijn borst en legde zijn kin erbovenop.*" (Bron: <http://www.lees-wijzer.be/begeleider/boek/meneer-jules-het-einde-van-alles>)
- "Het slot, waarin hij uiteindelijk een liefdesbrief post, is allesbehalve origineel. Zijn ruziënde ouders worden wel erg karikaturaal getypeerd en de manier waarop uiteindelijk weer alles koek en ei is en Jonathans vader weer tijd voor hem maakt, is oppervlakkig uitgewerkt." (Bron: <http://www.lees-wijzer.be/begeleider/boek/meneer-jules-het-einde-van-alles>)

- “Jonathan begint aan een slaapverwekkende tocht door de stad, waarin hij mensen aanspoort hun dromen uit te spreken. De figuren die hij ontmoet blijven schetsmatig, maar storender is dat hij zelf niet tot leven komt. Jonathan ondergaat alles laconiek en maakt geen enkele ontwikkeling door.” (Bron: <https://www.basmaliepaard.nl/publicaties/trouw-recensie/meneer-jules-of-het-einde-van-alles>)
- “Het verhaaltje klinkt simpel en voorspelbaar maar dat is de schijn die bedriegt. Wijdeven schreef een raadselachtig kinderboek met een grote diepgang die zich niet direct prijsgeeft.” (Bron: <http://www.jaapleest.nl/de-mensen-zijn-hun-dromen-vergeten/>)
- “Een pareltje, dit kinderboek, van het soort waarvan er niet zo heel veel verschijnen. Het moet wel heel gek lopen als *Meneer Jules of het einde van alles* niet in de nominatie- en prijzenlijstjes over dit jaar terug te vinden zal zijn.” (Bron: <http://www.jaapleest.nl/de-mensen-zijn-hun-dromen-vergeten/>)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken moet ik lezen’ en dan op de groep en het boek in kwestie.